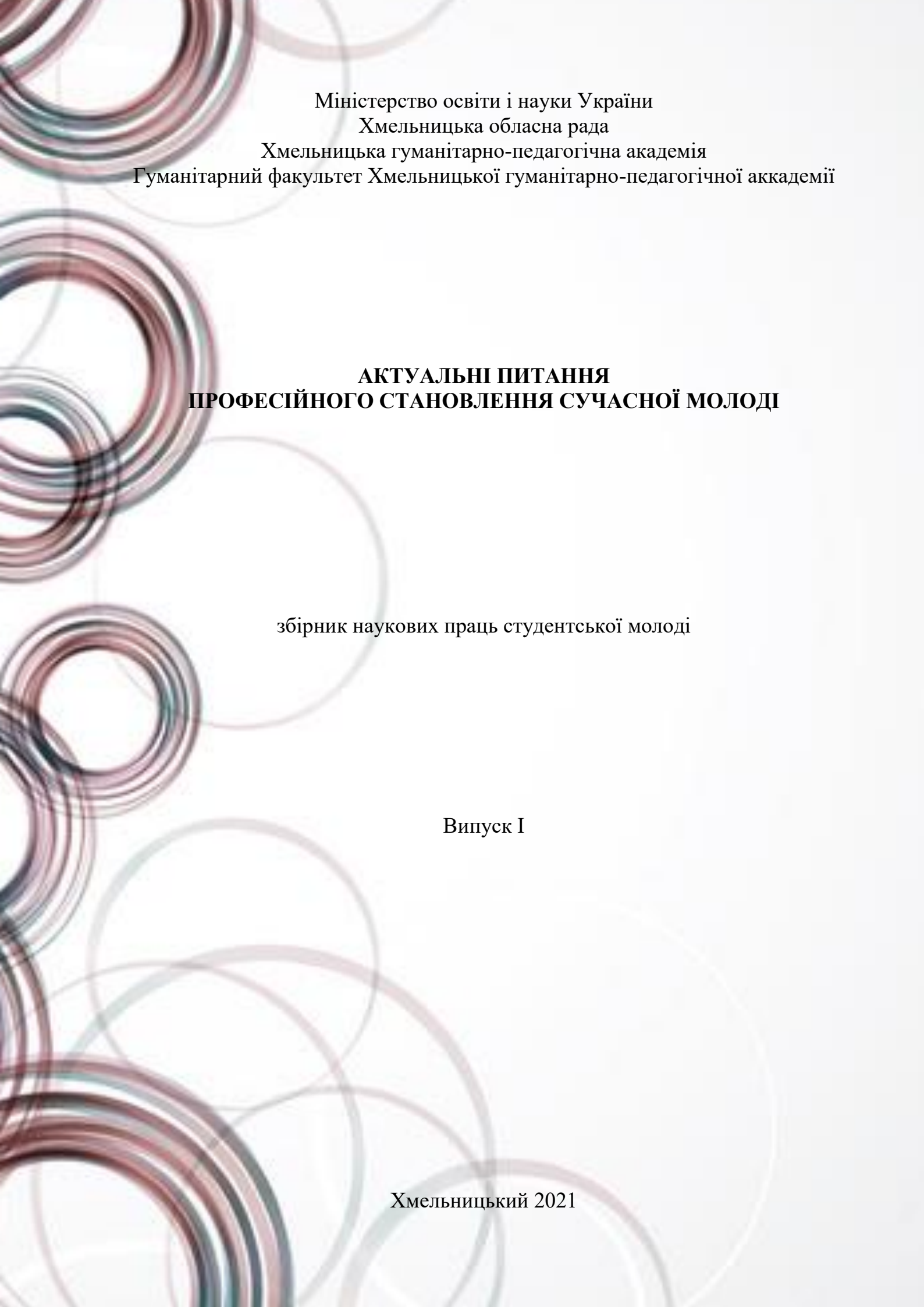

Міністерство освіти і науки України
Хмельницька обласна рада
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Гуманітарний факультет Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ**

збірник наукових праць студентської молоді

Випуск I

Хмельницький 2021

УДК 378.091.12:005.336.5-057.875
ББК 74.489.4
А 43

Затверджено вченою радою гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії від 24 грудня 2021 року, протокол №5

Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді: збірник наукових праць студентської молоді / упорядники Л. Циганюк, Л. Качуринець. Хмельницький: ХГПА, 2021. Вип. 1. 71 с.

Рецензенти:

Бучківська Г.В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужена діячка мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, Спілки дизайнерів, Всеукраїнської спілки автентики;

Івахова К.П. – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри музикознавства, інструментальної підготовки та методики музичної освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

©Циганюк Л.І., 2021
©Качуринець Л.В., 2021

ЗМІСТ

Роль навчальної практики у набутті Soft skills та Hard skills майбутніми вчителями історії	
Іванна Базиняк	4
Формування креативності майбутніх викладачів ЗВО у процесі підготовки творчих проєктів	
Яна Севастьян	10
Сутність інтеграції в шкільній мистецькій освіті	
Мар'яна Літвінчук	16
Методичні аспекти викладання «Мистецтва» у старшій школі. 11 клас (художня спадщина України)	
Анастасія Шілінговська	23
Особливості викладання мистецтва в старшій школі. 10 клас (американський культурний регіон)	
Вікторія Мельничук	29
Проблема «музичного слуху» в науковій літературі	
Юлія Валькова	35
Використання мультимедійних технологій у вирішенні навчальних завдань студентів спеціальності музичного мистецтва	
Ольга Прохоренко	41
Музичне мистецтво в сучасному культурно-освітньому просторі	
Марія Мороз	47
Інструментальна творчість Й. С. Баха: історичний аспект, особливості виконання	
Маргарита Лімбах	52
Сучасні тенденції режисури оперних вистав барокової доби	
Анастасія Гайчук	56
Використання когнітивно-пізнавальних методів на уроках гри на фортепіано у старших класах ДМШ	
Олександра Ковтун	63

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ У НАБУТТІ SOFT SKILLS ТА HARD SKILLS МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ ІСТОРІЇ

Іванна Базиняк,

студентка II курсу спеціальності 014 Середня освіта (Історія)

науковий керівник:

доцент кафедри суспільних дисциплін,

кандидат філософських наук, доцент

Галина Гамрецька

У статті розглянуто сутність понять Soft skills та Hard skills. За допомогою результатів досліджень, проведених у Гарвардському університеті і Стенфордському дослідницькому інституті, показано внесок м'яких та твердих навичок у професійну успішність фахівців різних сфер. Зроблено акцент на розкритті значення навчальної практики у розвитку м'яких та твердих навичок здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми Середня освіта (Історія).

Ключові слова: навички, тверді навички, м'які навички, навчальна практика, археологічна практика, музейна практика.

Ринок праці, який формується під час впровадження Нової української школи, потребує фахівців, які спроможні бути агентами змін, а також здатні працювати в умовах академічної свободи та добровільної незалежної сертифікації. У зв'язку з цим актуалізується проблема формування у майбутнього вчителя історії таких компетентностей, які б сприяли його конкурентоспроможності та відповідали суспільному запиту.

Компетентності, які необхідні для успішного працевлаштування та кар'єрного зростання, умовно можна розділити на дві групи: Soft skills та Hard skills. У дослівному перекладі з англійської мови ці поняття звучать як «м'які» та «тверді» навички. Під «твердими» навичками розуміють конкретні

професійні навички, натомість – терміном «м'які» позначають соціально-комунікативні навички.

Історія появи цих термінів розпочалася в минулому столітті. Вперше її застосували в армії Сполучених Штатів Америки в середині 1960-х років. Завдяки такому розмежуванню вмінь та знань військові командири намагалися підвищити рівень підготовки військовослужбовців.

Розглянемо сутність обох груп навичок. «Тверді» навички (Hard skills) – це технічні навички, пов'язані з діяльністю, яка виконується в галузі таких формалізованих технологій, як-от: діловодство, логістика, метод сліпого друку, керування автомобілем, програмування тощо. Оскільки такі навички стійкі, їх легко побачити, виміряти та зіставити з конкретними конструкціями. Вони входять до переліку вимог, викладених у посадових інструкціях, легко піддаються розкладанню на низку простих і кінцевих операцій. За наявності практичних занять людина, яка опановує навичку категорії Hard skills, здатна довести здобуте вміння до автоматизму й надалі застосовувати його в повсякденній практиці, дотримуючись чітко встановленої послідовності дій або «за шаблоном».

«М'які» навички (Soft skills) відносять до соціальних навичок – це вміння переконувати, знаходити підхід до людей, бути лідером; здатність до міжособистісного спілкування, ведення переговорних процесів; вміння працювати в команді; здатність до особистісного розвитку; вміння управляти своїм часом; ерудованість, креативність, китичне мислення, відповідальність та дисциплінованість тощо. За даними World Economic Forum, серед найбільш затребуваних soft skills виділено, насамперед, навички креативності, здатність до переконання, комунікативні навички, навички управління часом (time-management), за даними дослідження LinkedIn Learning (2019 p.) – навички адаптування.

Отже, Hard skills допомагають освоїти конкретну професію, а Soft skills – стати гнучким, добре соціалізованим і дипломатичним фахівцем, що створює всі умови для управління великою кількістю людей та проектами. «М'які» навички

дозволяють бути успішним незалежно від специфіки діяльності та напряму, в якому працює людина.

Результати дослідження Гарвардського університету (Harvard University) і Стенфордського дослідницького інституту (Stanford Research Institute) свідчать про те, що вклад «твердих» навичок в професійну успішність співробітника складає 15 %, тоді як «м'які» навички – 85%. Дослідження Стенфордського дослідницького інституту спільно з фондом Карнегі Мелон (Carnegie Mellon Foundation) серед генеральних директорів (CEO) компаній зі списку «Fortune 500» показало, що довготривалий і стабільний успіх керівників компаній в роботі на 75% визначається «м'якими» навичками і тільки на 25% – «твердими» навичками.

Отож, різниця між «твердими» та «м'якими» навичками полягає у тому, що Hard skills містять технічні навички і вміння виконувати певні функціональні завдання, натомість Soft skills – це хороші манери і риси особистості, необхідні для взаємодії з іншими людьми і побудови з цими людьми хороших відносин. Вони застосовуються в будь-якій індустрії, будь-якій професії, будь-якому виді діяльності і будь-якій взаємодії між людьми. Отож, якщо, наприклад, Hard skills допоможуть вчителю провести ефективне заняття, то Soft skills допоможуть отримати чи зберегти роботу, або навіть створити свою власну компанію у сфері освіти. Домінуюча роль «м'яких» навичок над «твердими» під час кар'єрного зростання зумовлена тією обставиною, що посадовець у професійному плані може розраховувати на консультацію компетентних співробітників. Проте відсутність лідерських якостей чи інших соціальних навичок керівника не можна компенсувати професіоналізмом підлеглих.

Слід зазначити, що соціальні навички потрібні в будь-якій сфері, однак для їх розвитку необхідно більше часу та терпіння. Крім того, для отримання Soft skills не існує спеціалізованих закладів вищої освіти, інструкцій, курсів. Вони формуються упродовж життя, під впливом виховання і життєвого досвіду.

Будь-який заклад вищої освіти повинен забезпечувати умови для набуття студентами соціальних навичок. Зокрема, політика гуманітарного факультету

Хмельницької гуманітарної академії стосовно розвитку навичок успішності та комунікації у здобувачів освіти ґрунтується на застосуванні різних інструментів.

Наприклад, під час вивчення широкого спектру начальних дисциплін застосування проблемно-спрямованого навчання, кейс-методу, пленарної дискусії, дебатів сприяють формуванню таких навичок успішності, як-от: здатність виявляти і ставити проблеми та брати на себе відповідальність за їх вирішення. До інструментів, які забезпечують формування розуміння важливості реченню, здатності раціонально організовувати власну діяльність та ефективно використовувати час, віднесемо інтерактивне навчання; командні ігри; проєкту діяльність; практичні тренінги; публічні виступи у форматі презентації на семінарських заняттях, під час захисту наукової роботи; дистанційне навчання тощо.

Важливе місце у набутті Soft skills займає практична підготовка майбутніх учителів історії, серед якої такі види навчальної практики, як-от: археологічна, музейна та архівна. Під час проходження практики за умов спілкування з керівництвом та співробітниками бази практики у майбутніх педагогів формуються навички комунікації: здатність до конструктивної взаємодії з людьми незалежно від їхнього походження та особливостей культури; здатність працювати в команді; вміння мотивувати людей і досягати спільних цілей; вміння конструктивно залагоджувати конфлікти.

Зупинимось детальніше на особливостях набуття студентами «твердих» та «м'яких» навичок під час проведення археологічної та музейної практик. Наприклад, завдяки археологічній практиці студенти-історики отримують навички та методику польових археологічних розкопок, розширюють свої знання з середньовічної матеріальної та духовної культури. Під час археологічної практики студенти повинні набути практичних навичок: методики знаходження, обстеження, вимірів та орієнтації об'єктів, фіксації і документації археологічних пам'яток. Також студенти вчаться визначати специфіку археологічних розкопок, розкривати зміст культурних решток, їх особливості і взаємозв'язок; дізнаються

про можливість і принципи реконструкції різних сторін життя і діяльності первісних громад.

Під час музейної практики студенти опановують багатством і різноманітністю української культури, що допомагає усвідомленню ними своєрідності народу, виховує почуття поваги до представників інших етносів, сприяє поєднанню у світогляді студентів загальнолюдських цінностей, естетичних ідеалів, розвиває культурознавчу, народознавчу, методичну, педагогічну компетентності майбутнього вчителя історії. Під час музейної практики студенти набувають навичок практичної дослідницької і наукової роботи в процесі організації і проведення освітнього процесу; знайомляться з організацією музейної справи в Україні, функціональною структурою краєзнавчого музею, основами освітньо-методичної роботи музеїв, науковою організацією виявлення, комплектування, обробки, зберігання, публікації та інших форм використання музейних експонатів. Майбутні вчителі історії залучаються до культурно-просвітницької діяльності серед населення, популяризації виявлених музейних матеріалів.

Беручи до уваги досвід пройдених практик, слід зазначити, що виконання завдань археологічної та музейної практик сприяло набуттю студентами і «твердих», і «м'яких» навичок. Під час археологічної практики студенти здобувають знання, уміння та навички, необхідні для навчання історії. Наприклад, у 5 класі на основі навичок, набутих на археологічній практиці, вчитель зможе гарно і доступно розповісти, як вивчають історію, як працюють археологи. Тобто, вчитель історії не просто розповідає про археологію, а ділиться досвідом безпосередньої участі в археологічній експедиції на унікальному історичному об'єкті – Державному історико-культурному заповіднику «Меджибіж». Музейна практика допомагає у залученні методики музейної педагогіки у шкільному курсі історії, а також розширює уявлення майбутнього вчителя про об'єкти культури.

Особливу увагу слід звернути на розвиток соціальних навичок під час проходження практики. Адже на практиці студент виходить із зони комфорту:

йому доводиться самостійно приймати рішення, брати на себе відповідальність. У незвичних умовах проживання під час археологічної практики доводиться долати побутові труднощі, а також набувати навичок конструктивного вирішення конфліктних ситуацій. За умов дистанційного проходження музейної практики, коли поруч відсутній керівник, створюється ситуація, яка спонукає студента до набуття навички керування своїм часом (тайм-менеджмент).

Отже, навчальна практика майбутнього вчителя історії – це не лише форма поглиблення його знань та розумінь предметної області і професійної діяльності. Умови, які створюються під час практики, є спонукою для розвитку «м'яких» навичок студентів. Передовсім, практика сприяє розвитку навичок успішності (здатність виявляти і ставити проблеми та брати на себе відповідальність за їх вирішення; здатність раціонально організовувати власну діяльність та ефективно використовувати час), а також навички комунікації (здатність до конструктивної взаємодії з людьми незалежно від їхнього походження та особливостей культури; здатність працювати в команді; уміння конструктивно залагоджувати конфлікти). Зазначені навички цілком відповідають змісту програмних компетентностей, які сформульовані в освітній програмі Середня освіта (Історія), за якою здійснюється підготовка майбутнього вчителя історії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Навчальна практика студентів-істориків. Збірник матеріалів, укладач: Г.С. Гамрецька. Хмельницький: ХГПА, 2019. 50 с.
2. Тілікіна Н.В. Навички XXI століття та умови їх формування і розвитку для молоді. URL: <https://dimp.gov.ua/navychky-khkhi-stolittia-ta-umovy-ikh-formuvannia-i-rozvytku-dlia-molodi/>.
3. Що таке Hard skills Soft skills: як нас оцінює роботодавець. URL: <https://eduhub.in.ua/news/shcho-take-hard-skills-i-soft-skills-yak-nas-ocinyuye-robotodavec>.